

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

תוכן

- א. קדשתי את בתי קדשתיה וגרשתיה כשהיא קטנה והרי היא קטנה נאמן קדשתיה וגרשתיה כשהיא קטנה והרי היא גדולה אינו נאמן.....1
- ב. נשבת ופדיתיה בין שהיא קטנה בין שהיא גדולה אינו נאמן ... בנישואין הימניה רחמנא לאב בשבויה לא הימניה.....3
- ג. מי שאמר בשעת מיתתו יש לי בנים נאמן.....3
- ד. יש לי אחים אינו נאמן.....5
- ה. בשעת קידושין אמר יש לו בנים בשעת מיתה אמר אין לו בנים בשעת קידושין אמר אין לו אחים בשעת מיתה אמר יש לו אחים נאמן להתיר ואין נאמן לאסור.....5
- ו. מה לי לשקר כי חזקה דמי לא אתי חזקה ועקרה חזקה לגמרי.....6
- ז. המקדש את בתו סתם אין הבוגרות בכלל.....6
- ח. מי שיש לו שתי כיתי בנות משתי נשים ואמר קדשתי את בתי הגדולה ואיני יודע ... כולן מותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות ... כולן מותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות קדשתי את בתי הקטנה ואיני יודע ... כולן מותרות חוץ מן הקטנה שבקטנות.....7
- ט. דשויתיה שליה ... לא שביק איניש מידי דאית ליה הנאה מיניה ... לא שביק איניש מצוה דרמיא עליה.....7
- י. הנודר עד הפסח אסור עד שיגיע עד שיהא פסח אסור עד שיצא עד פני פסח ... אסור עד שיגיע.....8
- יא. זה הכלל כל שזמנו קבוע ואמר עד פני.....9

דף סד.

א. קדשתי את בתי קדשתיה וגרשתיה כשהיא קטנה והרי היא קטנה נאמן קדשתיה וגרשתיה כשהיא קטנה והרי היא גדולה אינו נאמן

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

כבר התבאר במסכת כתובות דף כב. שהתורה¹ האמינה לאב לאסור את בתו הקטנה או נערה על כל העולם, כשיאמר קידשתיה², שנאמר (דברים כב פסוק טז) **אֶת בְּתִילִי נָתַתִּי לְאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה**, הרי מיד שיאמר לְאִישׁ אסרה על כל העולם שהרי אין אנו יודעין למי, וכשיאמר אחר כך הִזָּה אפילו לאחר כדי דיבור³, הרי חזרה והאמינתו גם כן להתירה לזה.

לא האמינתה⁴ התורה את האב על בתו שיוכל לאוסרה אלא בקידושין שיוכל לומר קידשתיה, דכתיב **אֶת בְּתִילִי נָתַתִּי לְאִישׁ** והרי היא אסורה ממילא על כל העולם, אבל לאוסרה על הבריות מחמת שאר אסורין, כגון שיאמר עליה שהיא גרושה או שבויה היתה כדי לאוסרה על הכהנים, לא האמינתו התורה⁵.

במה דברים אמורים שהיתה מוחזקת כבר לאשת איש ובא האב לאחר זמן בעודה קטנה או נערה ואמר גירשה בעלה, וכן אם אמר נשבית ופדיתיה, לא האמינתו התורה על זה לפוסלה לכהונה⁶, אבל אם תוך כדי דיבור⁷ אמר בעודה קטנה, קדשתיה וגרשתיה כלומר קדשתיה וקבלתי גט עבורה נאמן שתישאר פסולה על הכהנים, שמיד שאומר קדשתיה האמינתו התורה לאוסרה על הכל בין לכהנים בין לישראלים, וכשיאמר אחר כך גירשתיה אינו אוסרה על הכהנים אלא מתירה לישראלים⁸.

¹ שו"ע ונו"כ אבהו"ז לזכ

² אף על גב דבדרב שבערוה בעינן שנים היינו להוציא מחזקת אבל כאן מעמידה בחזקתה ואומר הוא המקדש. ב"ש שם מה

³ משום דאינו סותר דבריו הראשונים אלא מפרש דבריו. ב"ש שם מג מהתוס'

⁴ שו"ע ונו"כ שם כה

⁵ דלאו דוקא גרשתיה אינו נאמן לפוסלה לכהונה דה"ה באומר קידושי תנאי היו או פסולי עדות היו עידי הקדושין וכיוצא בדברים אלו ג"כ אינו נאמן להחזיקה בפנויה כל שהחזקה א"א על פיו ואינו נאמן להתירה לעלמא רק כמשמעות פשט הכתוב בתי נתתי לאיש הזה לאיש אסרה הוה התירה. ח"מ שם מג

⁶ כמבואר להלן

⁷ ול"ד להא דק"ל בקדושין תכ"ד לאו כדיבור הוא דשם לא איירי לענין מינו אלא כשהוא מקדש ועושה מעשה בפני עדים ואח"כ רוצה לחזור אפי' תכ"ד א"י לחזור אף על גב בעלמא תכ"ד יכול לחזור מ"מ בקדושין א"י לחזור אבל בכה"ג כשאומר דבר שסותר לדבריו הראשונים נאמן הוא במינו אם הוא תכ"ד. ב"ש שם נא ועיין אבנ"מ כה

⁸ וכתב הלבוש שם "והוי דומיא דאמר לאיש זה קידשתיה שהותרה לזה ונשארת באיסורה על הכל, הכא נמי הותרה לכל הישראלים והכהנים באיסורייהו קיימי, כן נראה לי טעמא". וכן משמע בח"מ שם מג, וכ"כ בהמקנה קונט"א שם. ובט"ז שם כא כתב בזה מועיל תוך כדי דיבור דאכתי לא סיים דבריו ואין כאן פירוש דבריו ולא חזרה מדבריו אלא סיום דבריו. ובב"ש נא משום כשאמר קדשתי ואח"כ אמר גרשתי אינו מפ' דבריו אלא אומר מלתא אחריתי ואינו נאמן אלא מחמת מינו מ"ה אינו נאמן אלא תכ"ד דאז שייך לומר מינו דלא אמר כלום אבל אחר כ"ד לא אמרין מינו דלא היה אומר כלום משום דהוה מינו למפרע ומינו למפרע לא אמרין.

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

ולא האמינתו התורה לאב⁹ אלא בעודה קטנה או נערה שנערה כתוב במקרא, אבל בבוגרת לא דיבר המקרא, לפיכך אם אחר שבגרה אמר קידשתיה וגירשתיה בעודה קטנה וכל שכן אם אמר קדשתיה בלבד כשהיתה קטנה¹⁰, אינו נאמן.

ב. נשבית ופדיתיה בין שהיא קטנה בין שהיא גדולה אינו

נאמן ... בנישואין הימניה רחמנא לאב בשבויה לא

הימניה

האב שאמר¹¹ על בתו שנשבית ופדיתיה, אינו נאמן לאוסרה בין אם היא גדולה בין אם היא קטנה, והוא הדין אם אמר שנבעלה בעילת איסור שאינו נאמן, שלא האמינתו התורה לאוסרה אלא בענין אישות¹² כמו שהתבאר כגון שיוכל האב לומר על בתו בעודה קטנה או נערה קדשתיה לפלוני זה, שהרי יש בידו לקבל קידושין עליה בלא דעתה, אבל לא לפוסלה¹³ משום זנות¹⁴.

ג. מי שאמר בשעת מיתתו יש לי בנים נאמן

⁹ שו"ע ונו"כ שם כו

¹⁰ אין נאמן לאוסרה על כל העולם מאחר שעכשיו היא גדולה. ח"מ שם מד

¹¹ שו"ע ונו"כ שם ז ח

¹² כ"כ בסור ומובא בלבוש וט"ז ט והקשה בפרישה מס' ד' שמאמינתו התורה לומר על אחד מבניו שאינו בנו והוא ממזר על פיו, ודוחק לתרץ עיין שם, וובט"ז שם כתב לא קשיא מידי דשאני התם דהתורה האמינתו דכתיב יכיר ובאמת גם שם אין נאמן לפסול האשה.

¹³ וא"ל נהמני' במנו דאי בעי אמר קדשתיה וגירשתיה, דמהימן, כמו שהתבאר, ופסולה לכהונה, משום מנו לחצאים לא אמרי' כי בקדשתי וגירשתי אינו פוסל אלא לכהונה, ולא לתרומה, ובנשבית פסולה אפילו לתרומה, גם הואיל חידוש הוא דהאמינו התורה לאב דהרי לא היה ראוי להיות נאמן יותר מע"א לא אמרינן מנו כ"כ הר"ן. והא דנאמן לו' על בנו דהוא ממזר משום כיון דאומר דאינו ממנו והוא דבר שתלוי בו נאמן ממילא הוא ממזר, פרישה, מיהו הא דנאמן לו' על בנו שהוא בן גרושה כמה שאיתא בש"ס אינו מיושב בתירוץ לכן נראה כל דבר שאומר שנפסל מחמת ביאתו או נישואים שלו נאמן ולא דבר אחר, לכן כתבתי דאם אמר דמאמין לדבריה מה שאמרה שנאנסה תחת בעלה, או היא זונה ובניה שהי' לה ממנו הם חללים נאמן. ב"ש שם טו ולפמ"ש"כ ט"ז ט לא קשה שהתורה האמינו על בנו ועל מה שפסול הוא מחמת כן, שנאמר יכיר אבל לא לפסול מחמת דבר אחר.

¹⁴ פשוט דמ"מ הוי כעד א' דעלמ' ומצטרף עם אחר לאוסרה ולא קאמר רק לו לבדו לא נתנה תורה נאמנות כמו שנתנה לו תורה לנשואין. ח"מ שם יב. ונראה מ"ש שלא היה ראוי להיות נאמן יותר מע"א משמע כע"א ראוי להיות נאמן היינו בדבר שנתנה התורה לו נאמנות אבל לעניין שבויה אינו אפילו כע"א לצרף עם עד אחר להעיד על בתו או על אשתו, ובח"מ לא כ"כ וא"י מנ"ל. ב"ש שם, ועיין בית מאיר שם

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

התורה האמינתו¹⁵ לאב לומר זה בני, שנאמר [דברים כא פסוק יז] כי את
הבכר בן השנואה יפיר, ופירשו בו¹⁶ יכירנו לאחרים¹⁷

הילכך האומר זה בני, או יש לי בנים, נאמן לפטור את אשתו מן החליצה¹⁸,
ואפילו הוחזק שיש לו אחים¹⁹. יש אומרים²⁰ במה דברים אמורים שאין כאן
אלא חזקה בעלמא שיש לו אחים ואין כאן עדות ברורה²¹, אבל אם יש כאן
עדות ברורה שיש לו אחים אינו נאמן לומר אחר כך שיש לו בנים כדי לפטור
את אשתו²².

¹⁵ שו"ע ונו"כ שם קנו ו

¹⁶ ב"ב קלד ע"א

¹⁷ כלומר שאם אין אחריהם מכירין שזהו בנו, יכירנו להם והוא נאמן עליו,

¹⁸ כ' במל"מ פ"ג מה' יבום דין א' וז"ל יש להסתפק אי שריא לכהן דכיון דנאמנותו הוא משום דאי בעי מגרש
לה כדאי' בב"ב דף קל"ד א"כ לכהן אסורא ומצאתי בהגהות הרי"ף דף רנ"ג ע"ב שכתב בשם מו"ה שאינו
נאמן להתירה אלא לישראל כו' אך הרמב"ן בחידושי חולק על זה כו' ונ"ל דהעיקר הוא כסברת הרמב"ן
דמותרת לכהן עכ"ל ועיין בתשו' ברית אברהם סי' ק"ט שהעיר על דברי המל"מ הנ"ל דא"כ עכשיו בזה"ו
דאיכא חרגמ"ה לגרש בע"כ לעולם ליכא מגו ודמי ממש לאונס ומוציא ש"ר ע"ש שהאריך בדברי המל"מ הנ"ל
בפולפול עצום. פ"ת מז

¹⁹ דמה לו לשקר אי בעי לפוטרה מיבמה מצי אמר מפטורא לה בנישא ונאמן במגו. אף על גב בעלמא קי"ל
דלא אמרינן מיגו נגד החזקה כאן לא הוי נגד חזקה דהא לענין בנים אין לו חזק' דיכול להיות דיש לו אחין ויש
לו בנים ואיירי כאן דלא היה חזקה דאין לו בנים אלא לא היה מוחזק דיש לו בנים וכשאינו מוחזק בבנים לא
דמי לחזקה דאין לו בנים כ"כ הנ"ל, א"כ במוחזק דאין לו בנים אין נאמן במיגו דהוי מיגו נגד חזק' אבל המגיד
כתב בשם הרשב"א אף במוחזק דאין לו בנים נאמן כי בנים בדידי' תליא והוא אמר יש לי בנים. ב"ש י שם

²⁰ כן כתב הטור בס"י זה ור"י ולא מצינו מי חולק ע"ז ומ"ש הב"י הרמב"ם חולק ע"ז ליתא כי הרמב"ם לא איירי
כשיש עדים וכן כתב בתשוב' רש"ך ס"ב ס"ל ומ"ש הב"ח הפוסקים דס"ל במוחזק דיש לו אחים ואמר אין לו
אחים נאמן כמ"ש בסימן של אח"ז ס"ל אף כשיש עדים דיש לו אחים נאמן לומר דיש לו בנים ליתא דהא הטור
פסק בסימן זה בדין זה דאינו נאמן ובסי' שאח"ז הביא פלוגת' במוחזק דיש לו אחים ואמר דאין לו אחים
וע"כ צ"ל כיון דאינו מוחזק בבנים ועדים מעידים דיש לו אחים הוי כאלו עדים מעידים דהיא זקוקה ליבם, וא"ל
א"כ נגד החזקה דיש לו אחים נמי לא יהא נאמן כיון דאינו מוחזק דיש לו בנים הוי כאלו מוחזק דזקוקה ליבם
א"כ הוי כמיגו נגד חזקה וי"ל מיגו נגד חזקה בעי' דלא אפשרי' היא ועוד כאן לכמה פוסקים אמרינן מיגו נגד
חזקה הואיל ויכול לעשות מעשה כמ"ש בסימן שאח"ז לכן אף לדעת המחמירין ס"ל דוקא כשהוא נגד חזקה
ממש מחמירין כגון הוחזק דיש לו אחין ואמר אין לי אחים משא"כ בכה"ג אף על גב דמחמת דאין מוחזק בבנים
הוי כאלו מוחזק דאין לו בנים לא מחמירין בזה, ולפי מ"ש בסימן שאח"ז יש בדין זה ד' אופנים חזקה יש לו
אחים ואמר אין לי אחים היינו פלוגתא בטור בסימן שאח"ז וחזקה אין לו בנים ואמר יש לי בנים למ"ש להמגיד
נאמן לכ"ע ולנ"י דמי לפלוגתא הנ"ל, וחזקה דאין לו אחים ואמר יש לי בנים נאמן לכ"ע, ועדים דיש לו אחים
ואמר יש לי בנים למ"ש לכ"ע אינו נאמן. ב"ש יא

²¹ דאית מיגו ועקר חזקה. וא"ל א"כ נגד החזקה דיש לו אחים נמי לא יהא נאמן כיון דאינו מוחזק דיש לו בנים
הוי כאלו מוחזק דזקוקה ליבם א"כ הוי כמיגו נגד חזקה וי"ל מיגו נגד חזקה בעי' דלא אפשרי' היא ועוד כאן
לכמה פוסקים אמרינן מיגו נגד חזקה הואיל ויכול לעשות מעשה. ב"ש יא

²² דכיון שקדמו עדים שיש לו אחים ולא היה מוחזק שיש לו בנים הרי היתה אשתו בחזקת איסור, ולא כל
כמיניה להוציאה מאיסורה על פיו, דהוי המגו כמגו במקום עדים ומגו במקום עדים לא אמרינן, אבל כשאין
כאן אלא חזקה בעלמא שהיו לו אחים לא באה אשתו לכלל חזקת איסור ודאי אלא בחזקה בעלמא, וכיון
שאומר זה בני או יש לי בנים הרי התירה ופטרה מן החליצה ומן היבום

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

ולכו"ע אם רק הוחזק באחרים ואמר יש לי בנים אפילו אם באו אחר כך עדים ברורים שיש לו אחים אין מוציאים אותה מהתירה, שהרי התורה האמינתו לאב על בנו שהוא בנו וממילא נפטרה והותרה, וכיון שהותרה הותרה²³.

ד. יש לי אחים אינו נאמן

מי שלא היה מוחזק²⁴ באחים ואין לו בנים, ואמר יש לי אחים, לחייבה בחליצה וייבום אינו נאמן²⁵, וכן אם בא אחד מן השוק ואמר אני אחיו של זה אינו נאמן, ואפילו עד אחד מעיד או קרובים מעידים²⁶ כדבריו שהוא אחיו אינו נאמן²⁷, עד שיהיו כאן שני עדים כשרים שיש לו אחים.

ה. בשעת קידושין אמר יש לו בנים בשעת מיתה אמר אין לו

בנים בשעת קידושין אמר אין לו אחים בשעת מיתה אמר

יש לו אחים נאמן להתיר ואין נאמן לאסור

במה דברים²⁸ אמורים שנאמין להוציאה מחזקתה ואפילו להתירה במגו דמה לו לשקר, הני מילי היכא דמוחזק באחים ואמר שיש לו בנים, שבוה אינו סותר את החזקה לגמרי ויכול להיות שניהם אמת, החזקה שיש לו אחים ודבריו שיש לו בנים, ואין כאן עקירת חזקה לגמרי, אבל אם היה מוחזק

²³ בשור וב"י מובא בלבוש שם ובמ"ז ד, וכן בב"ש י יב

²⁴ שו"ע ונו"כ שם קנז ו

²⁵ ולא דמי להיכא דמוחזק באחין ולא מוחזק בבנים שהיא בחזקת זקוקה ואמר הוא שיש לו בנים, דאמרינן שנאמן להוציאה מחזקתה, דהתם מה לו לשקר אי בעי למיפטר מיבמה מצי למיהב לה נישא, הלכך נאמן ליה במגו, משא"כ כאן שאין בידו מגו לאוסרה.

²⁶ רמ"א וב"ש שם ח

²⁷ שכיון שהאשה הזאת כבר היא מוחזקת וקיימא בחזקת היתר לעלמא שאינה זקוקה ליבם, שהרי לא היה בעלה מוחזק באחין, לאו כל כמיניהו להוציאה מחזקתה לאוסרה על פי עד אחד. לבוש עיין י"ד סי' קכ"ז שם פסק דבר דלא נתחזק לא להיתר ולא לאיסור נאמן ע"א והכא כיון דלא הוחזק דיש לו אחים הוי כאלו מוחזק דאינה זקוקה ליבם לכן אינו נאמן וכן איתא בש"ס בכה"ג היא בחזקת היתר. ב"ש ז

²⁸ שו"ע ונו"כ שם ז

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

באחינ²⁹ ובשעת מיתתו אמר אין לי אחין, או שאמר על מי שהוא מוחזק שהוא אחיו, שאינו אחיו, אינו נאמן בזה³⁰.

וכן אם היה מוחזק שאין לו בנים ויש לו אחים ואמר יש לי בנים, הרי סותר ג"כ החזקה לגמרי ואינו³¹ נאמן³².

דף סד:

ו. מה לי לשקר כי חזקה דמי לא אתי חזקה ועקרה חזקה לגמרי

לא היה מוחזק באחינ³³, ויצא הקול שיש עדים שיעידו שיש לו אחים אלא שהעדים הם במדינה אחרת, אפילו אמר הוא בשעת מיתתו שאין לו אחים הרי זו חוששת לקול, אף על פי שיש כאן ג"כ מגו דמה לו לשקר, לא אלים המגו לבטל את הקול, הואיל ויכול להתברר ע"י עדים, ותמתין עד שיבואו העדים שאמרו וישאלום³⁴.

ז. המקדש את בתו סתם אין הבוגרות בכלל

²⁹ ואם לא אתחזק באחים ואמר אין לי אחים וחזר לפני מותו ואמר יש לי אחים מותר לכ"ע אפי' לדעת הרמ"ה שהבי' בס' הקודם כשהו' ואמר אין לי בנים שחולצת דשם אוקמי בש"ס דאיירי במוחזק באחים ואינו מוחזק בבנים מ"ה כשהו' ואמר אין לי בנים סביר' ליה לרמ"ה דחולצת מה שאין כן בשאינו מוחזק וכן באחים מבואר בש"ס דמתניתין איירי דלא הוחזק לן באחינ' תו אין נאמן בעת מיתתו לומר יש לי אחים מכ"ש כשאומר אין לי אחים. ב"ש שם ט

³⁰ אף על גב שבזה ג"כ יש לנו להאמינו במגו דמה לו לשקר, דאי לפוטרה מיבום הוא רוצה היה יכול לפוטרה בגט אינו נאמן דלא אלים מגו דמה לו לשקר לסתור ולעקור החזקה לגמרי ולהוציאה מחזקת איסור להיתר. לבוש שם וב"ש ט

³¹ אף על גב דיש לחלק ולומר דשאני בנים דמילתא דתליא בדידיה הוא ואיהו ידע אמיתות הדברים שיש לו בנים, והיה לנו להאמינו יותר ממה שאמר אין לי אחים, דשמא אינו יודע בירור הדברים דלא בדידיה תליא מילתא, מ"מ יש להחמיר ושלל להאמין לו לא בזה ולא לסתור ולעקור החזקה לגמרי.

³² ולכמה פוסקים נאמן הואיל בידו לעשות מעשה וליתן גט מינו כזה אמרינן אף נגד החזקה ולרמב"ן באומר סתם אין לי אחים לא הוי נגד החזקה די"ל שהיה לו אחים ומתו אא"כ שיאמר דלא היה לו אחים, ובמוחזק דאין לו בנים ואמר יש לי בנים נאמן להמגיד ב"ש שם ט

³³ שו"ע ונו"כ שם ח

³⁴ אפי' אמר אין לי אח ואח"כ יצא קול חיישינן לקול ועיין במגיד לדעת הרמב"ם אפי' קול דלא אתחזק בב"ד חיישינן. ב"ש שם י

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

המקדש בתו סתם³⁵, או שאומר לו אחת מבנותיך מקודשת לי, אין הבגרת בכלל.

ח. מי שיש לו שתי כיתי בנות משתי נשים ואמר קדשתי את בתי הגדולה ואיני יודע ... כולן מותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות ... כולן מותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות קדשתי את בתי הקטנה ואיני יודע ... כולן מותרות חוץ מן הקטנה שבקטנות

כבר התבאר במסכת נדרים דף סא: ולעיל דף נא: שמי שיש לו³⁶ שתי כתות בנות משתי נשים שנשאן זו אחר שמתה זו, וכולן ברשותו לקדשן, כגון שכולן קטנות או נערות, או שכולן בוגרות ונתנו לו רשות לקדשן³⁷, ואמר למקדש בשעת הקידושין קדשתי לך את בתי הגדולה ואיני יודע אם גדולה שבגדולות אם גדולה שבקטנות אם קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן גדולה שבקטנות, כולן מותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות, שכן הסתם כיון שאמר בתי הגדולה סתם, לגדולה שבגדולות קמכוין, שאין אדם מכניס עצמו לספיקות להזכיר שם גדולה סתם אם לא גדולה שבכולן, שאם ישתכח הדבר שלא יהא בספק³⁸.

וכן אם³⁹ אמר לו קדשתי לך את בתי הקטנה ואיני יודע אם קטנה שבקטנות אם קטנה שבגדולות אם גדולה שבקטנות שהיא קטנה מן הקטנה שבגדולות, כולן מותרות חוץ מקטנה שבקטנות, כיון שהזכיר סתם קטנה ודאי לה קמכוין מטעמא דלא מחית איניש נפשיה לספיקא כו'.

ט. דשויתיה שליח ... לא שביק איניש מידי דאית ליה הנאה מיניה ... לא שביק איניש מצוה דרמיא עליה

³⁵ שו"ע ונו"כ לו טו

³⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז לו יז

³⁷ לבוש וט"ז שם יז אך אם רק חלקם בוגרות אינה בכלל הספק אפילו שוותיה שליח ומיהו אם עשתה שליח לקבל קדושין מפלוני נתבאר לעיל סעיף ט"ז דגם היא בכלל וא"כ אם היא הגדולה שבגדולות היא לבדה מקודשת כמו אם היו כולן בוגרות ונתנו לו רשות. ח"מ שם לו ועיי"ש בב"ש מב

³⁸ שם ושם

³⁹ שו"ע ונו"כ שם יח

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

מה שהתבאר שהמקדש בתו סתם אין הבוגרת בכלל, זהו אפילו עשאתו הבוגרת שליח⁴⁰. ולא רק אם עשאתו שליח ולא אמרה שיהא כסף הקידושין שלו⁴¹. אלא אפילו אמרה לו לקבל קידושיה והכסף יהא שלו אפילו הכי אין הבוגרת בכלל⁴².

ודוקא דשויתיה שליח לקבל קידושין סתם ולא אמרה לו קבל קידושין מפלוני זה והוא הלך וקבלם סתם.

אבל אם אמרה לו מפלוני. היא וכל הקטנות והנערות מקודשות מספק ושאר הבוגרת⁴³ אינן בכלל⁴⁴.

י. הנזדר עד הפסח אסור עד שיגיע עד שיהא פסח אסור עד שיצא עד פני פסח ... אסור עד שיגיע

כבר התבאר במסכת נדרים דף ס: שהאוסר⁴⁵ עצמו על דבר אחד עד הפסח או שאומר עד פני הפסח, אינו אסור אלא עד שיגיע פסח בלבד⁴⁶, וי"א⁴⁷ שצריך שאלת חכם.

⁴⁰ שו"ע ונו"כ שם טו

⁴¹ דפשיטא דלא שביק איניש מידי דאית ליה הנאה מיניה דהא קידושי קטנה שלו, ועביד מידי דלית ליה הנאה מיניה. לבוש סיים הטור והוי קידושי הקטנה ודאי פ"י שאם אין לו אלא בת קטנה אחת ודאי היא שנתקדשה. ט"ז שם טו

⁴² דלא שביק איניש מצוה דרמיא עליה ועביד מצוה דלא רמיא עליה, דבתו קטנה רמיא עליה להשיאה, ומצוה היא עליו מדברי קבלה דכתיב [נרמיה כט, ו] ואת בנותיכם תנו לאנשים דבקטנה מיירי שיש ליתנה למי שירצה, אבל בוגרת לא רמיא עליה אלא שליח בעלמא הוא. לבוש וט"ז שם יד

⁴³ עיין בח"ה סימן קפ"ג אם עשה שליח לקנות לו קרקע ידוע וקנה אמרינן מסתמ' קנה אותה להמשלח צ"ל שאני הכא ד"ל דלא קידש אלא הבנות שהן ברשותו דמצוה רמי' עליו לכן כולן בספק ואפשר אפילו לא אמרה שהכסף יהיה שלו מ"מ היא נמי בכלל כיון דעשתה אותו לשליח לקדשה לפלוני. ב"ש שם לט

⁴⁴ שמסתמא כי קביל מיניה אדעתה דידה בלחוד הוא דקביל, מכל מקום לא מוכרע מילתא לאפוקי השארות בלא גט.

⁴⁵ שו"ע ונו"כ שם יא

⁴⁶ דבנדרים הולכין אחר לשון ב"א דעד ולא עד בכלל ובאמר קונם פירות שגדלו עד היום מותר בפירות שגדלו בו ביום ובאומר עד היום הזה עיין בש"ך חוה"מ (סמ"ג סקמ"ה) ובאו"ת שם. ח"י רע"א שם. ובש"ך חו"מ סימן מ"ג ס"ק מ"ה, במחל כל תביעות שיש לו עד, חילק בין עד יום פלוני דהוי לא עד בכלל, לבין עד היום דהוי כעד עכשיו והוי יום הזמן בכלל. אסר עצמו עד אחר הפסח, יש לחקור עד כמה הוא הזמן, ועיין בשו"ע חו"מ סוף סימן הנ"ל [סעיף כט] בכתוב כן בשטרות מפרשין עד שיעברו רוב ימים שבין פסח לעצרת. גליון מהרש"א שם ה

⁴⁷ כ"כ הב"ח דכל היכא דאינו אסור אלא עד שיגיע כגון עד הפסח לד"ה ובעד פני להרמב"ם וכן עד הגשם (לקמן סעיף י"ח) בכלן צריך שאלה לחכם דלמא לא ידע להפריש ביניהם. ש"ך שם יט. ואפשר שהוא הב"ח לשיטתו אך לשאר אחרונים שגם בשבוע וחודש לא חשו וא"צ שאלת חכם אפשר דה"ה הכא וצ"ע. וכן נראה בגליון מהרש"א ו.

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

ואם אמר עד שיהיה הפסח הרי זה אסור עד שיצא הפסח, ויש אומרים דעד פני הפסח גם כן אסור עד שיצא, מכיון שסבורים שלשון זאת דפני יש במשמעותו שלשה עניינים, אפשר להבין עד פני ימים הראשונים דהיינו עד שיגיע שכן הוא דעת הסברא הראשונה, ואפשר לומר גם עד פני הימים האחרונים, ואפשר לומר שהוא לשון פנייה עד דפני הפסח כלומר עד דמתפני ימי הפסח דהיינו עד שיצא, ואזלינן לחומרא⁴⁸.

יא. זה הכלל כל שזמנו קבוע ואמר עד פני

עוד התבאר שם דף סא: שאמר⁴⁹ קונם יין עד הקציר או עד הבציר⁵⁰ או שאמר עד שיהא הקציר או הבציר, אינו אסור אלא עד שיגיע הקצירה או הבצירה בפועל⁵¹, לא עד שיגיע זמן הקצירה או הבצירה ואין קוצרים או בוצרים. שכל דבר שאין זמנו ידוע וקבוע ליום מוגבל בכל לשון שיאמר אינו אסור אלא עד שיגיע. שאין אדם מכניס עצמן לאסור בספק כשאין ידוע מתי מתחיל וכמה זמן יימשך⁵².

ובכל מקום זמן הנדר לפי מה שממהרין או מאחרין לקצור בו, ואנו הולכין אחר מקום שעומד בו הנודר בשעת הנדר, אפילו אם הולך הנודר אחר כך אל מקום אחר, בין להחמיר כגון שהלך למקום שממהרין הקציר, שיחמיר להמתין עד הקציר במקום שנדר, בין להקל כגון שהלך למקום שמאחרין אותו שיקל להתיר קודם לכן לפי קציר של מקום שנדר שם.

קציר סתם הוא קציר חטה⁵³, ואם המקום שנדר בו רובו קציר שעורים הולכין אחריו, שודאי מחשיב הוא לאנשי עירו⁵⁴ וקורא סתם קציר למה שהוא הרוב בעירו.

⁴⁸ דעת הרא"ש ובטור שדין זה אינו בנודר מן היין אלא מדברים אחרים דוקא דבנודר מן היין אף באומר שיהא פסח או פני פסח אינו אסור אלא עד שיגיע הפסח דהלכה כר"י דבמשנה ס"פ קונם יין שלא נתכוין זה אלא עד שעה שדרך בני אדם לשתות יין. מיהו מדהשמיט המחבר לקמן דברים אלו משמע דסבירא ליה כהרמב"ם וסייעתו דאפילו ביין אסור עד שיצא פסח וכ"כ הב"ח לקמן. ש"ך שם יח

⁴⁹ שו"ע ונו"כ יו"ג רכ יב

⁵⁰ קצירה שייך בתבואה ובצירה בענבים ומסיקה בזיתים. ש"ך שם כ

⁵¹ ש"ך שם כא

⁵² ט"ז שם ו מהר"ן

⁵³ נראה לי ברור דהיינו לענין התחלה אבל באמר עד סוף הקציר דהיינו שיכלה כל הקציר אפילו של שעורין ודומה לעד סוף האדר. ט"ז שם ח

⁵⁴ ול"ד לספק דלעיל נא: בס"י רי"ז ס"ג גבי מלוח וכבוש ולעיל נג. בנודר מן השמן והוא השו"ע רי"ז ס"ז דהתם מספקינן במה היתה מחשבתו אם לרוב לשון העיר או לרוב ספוק העיר ואזלינן לחומרא אבל הכא ודאי דאחשיב הוא לאנשי עירו וקורא סתם למה שהוא הרוב בעירו. ש"ך שם כד מהלבוש והב"ח.